

פיהם"ש

שביעית פרק ובייע משנה ב - ג

[ג] נידין האדמות ההפוכות על ידי חורישה (ס). אין שוכרין אותו מישראל כדי לזרען במורצאי שביעית (ס), וזה קנס להם מפני שעברו וחרשו אותן בשבייה. ומה שאמר מהזקן ידי נוים בדברו ולא במעשה, כגון אם רואה אותו עובדין בשבייה הרי זה אומר להם ה' יהיה בעורכם, או בדומה זו מהן הברכות (סח). ומה אמר ושואlein בשלומן ואפילו בימי היגיון [נישן ס' ע'ג].

במובה ו אין צורך לומר שיקazzi להן מוניות. [ב] **שדחה שנטקוווץ תרע במווצאי שביעית. שנטקוויצה או שנדרירה לא תרע במווצאי שביעית.** **שדחה שנטקוויצה בית שמאי אומרין אין אובלין פירוזיתה בשבייה ובית היל אומריין אובלין. בית שמאי אומרין אין אובלין פירות שביעית בטובה, ובית היל אומריין בטויה ושלא בטובה. ר' יהודה אומר חילוף תרקרים. וזה מקולי בית שמאי ומוחממי בית היל. [ג] חוביין נירין מן הגוים בשבייה אבל לא מישראל. ומהזקן ידי נוים בשבייה אבל לא ידי ישראל. ושואlein בשלומן מפני דרכי שלום.**

וחוכר זאת ולא נדרש לכפול פירושו (ס). **ואין צרכי לומד שיקazzi להם מוניות הינו שיאמר לו לקט משדי ואtan לך מזונך.**

[ב] **נתקווצה פעל נגור מן קוצים, עניינו (ג) שהוסרו הקוצים ממנה (ה).** **נטיבת גנות,** ככלומר שהרשוו והפכו אותה היטב (ט). **נדירה טופלה בזבלים (ס),** והוא גם נגור מן דיר, וידר שם המקום שנקבצים בו הצאן והבקר ולנס בו בשובם מן המרעה (ס). וכבר ביארנו [ט] **שענין בטובה החזקה טוביה ותודה, וכאליו הוא המספק לו צרכו. ואין הלכה כר' יהודה (ס).**

הערות וביאורים

חרש שתי פעמים. וכ"כ התוס' (כליות לד' ע'ג ד"ה אמקוואות ו"ס נישיג). וכבר תמה בתורתע"א דמזוכה שטרא לבתר. ועי' קול הרמן"ז. ורש"י (כליות ס) פירש נתיבת ההינו נודבלת. ועי' תוס' [נישן עד' ב' ס' נמיינס] וחידושי רבינו עזריאל (ט). (ס) רבינו בחיבורו (פ"ט א'ג) כתוב 'או זיבלה'. ומשמע דזוקא אם זיבל בידים, אבל לדידי מותר אף כשמכתכוין לובל (גטופיס לילע פ"ג מג' מ"ד). ולפ"ז צ"ל שפירש דנדירה לאו דזוקא. וכ"כ התו"ט לעיל (ט) ומחרור"י קורוקס (פ"ז ס"ה). אמנם החזו"א (ק"י יט ס"ק ע') כתוב אך לדעת רבינו אסור לדידי בשעריך כוונתו לזיכול, וגرس בדרכיו רבינו בחיבורו 'או דירה. ועיין פאת החלחן (מי' ס' פ"ק נ'), או ר' לציון ודרך אמונה (פ"ג צ'ין סכללה פ'ק נ'). ועי' מש'כ לעיל (פ"ג מג' מ"ד). (סא) וב"כ רבינו בפירושו (עיבודין פ"ג מג' ג' פ"ל מג' ופ"ע מ"ז). (סב) וב"פ רבינו בחיבורו (פ"ז גט'ג'). (סב) וב"כ רבינו בפירושו (טהר פ"ז מ"ל, מלוס פ"ז מג' מ"ע, מינות פ"ט מג' מ"ב). (סד) רבינו מפרש שחוכרין אותן אחר שחרשו. ומשמעות הר"ש והרא"ש דמיירי שחוכרין קודם חירשה ומתנה עמו שיתה חרוש, ורק מ"ל תנא דמנכרי שרי להזכיר ע"פ שגורם לו לחזור בשבייה. (סח) בירושלמי פליגי בה, י"א דא"ל חרוש בה היטב ואני אקחנה ממן, י"מ דא"ל יישר ע"פ קורוקס (פ"ז ס'ט) רבינו פסק כמו' דא"ל יישר ע"פ הגמ' [נישן ס' ע'ג]. ומשמע דלהאי מ"ז אסור לומר חרוש בה היטב לפי שנראה כמו' זה לעבוד לצורך

שלא יבא לנוקות אף הדקים. (ג) ובכ"ז זאת להלן (מ"ג) כתוב רבינו שוב: וכבר ביארנו שענין בטובה החזקה טוביה ותודה, וכאליו הוא המספק לו צרכו. וכ"כ רבינו בפירושו (עדויות פ"ס מג' מ"ה): ופירש בטובה, לתגמול טוב, כאלו הוא סיפק לו צרכו או עשה עמו חסד בהניחו לו לאכול מפירות הארץ. ע"כ. ועי' לרביבנו בפירושו (פיליס פ"ג מ"ג, עז"ז פ"ל מ"ג). (ג) בירושלמי כאן איתא שנחalker חכמי בכל גתמן אמרין] וחכמי א"י בביאור 'נטקווצה', דלחכמי בבל הינו שניטלו קוציה, ולהחכמי א"י הינו שחרשה [כדי להמית קוציה]. ובכדי רבינו מבואר שפירש כדעת תמן אמרין, ועי' בסמוך. (ה) ודרש"י ותוס' (כליות לד' פ"ט) פירשו שניטלו קוציה התלושין ומפרוזין. אבל בלשון רבינו בחיבורו (פ"ט ס"י) משמע דמיירי במחוברים (חו"ט ס' פ' פ"ק ע', ע"ט). וכ"כ רבינו גרשום (כליות ס). (ט) בירושלמי שם פריך, דבשלמא לדעת חכמי בבל שנתקווצה הינו שניטלו קוציה, א"כ פירוש נתיבת ההינו שחרשה, אבל לרבען דהכא הרי זה והוא נתקווצה. ומ שני דלדידתו פירוש נתיבת הינו שחרשה שתי פעמים. ולפ"ז רבינו לשיטתו שפ"י דנתקווצה הינו שניטלו קוציה פירש כאן נתיבת נהרסה. וכן לשון רבינו בחיבורו (פ"ט ס"י) 'או נהה', ופירוש הדרך ארמנה ההינו חרישה וראשונה. ועי' או ר' לציון שם. ועי' העדרה הבאה. אבל הר"ב פירוש נתקווצה כרבינו שניטלו קוציה, וגנטיבה פירש שכל העולם חורשים פעם אחת והוא

קצת פיהם"ש שביעית פרק רביעי משנה ד - ה לרמב"ם

בראשונה קודם שתקצץ [נ"ה י"ב], ושקמה "אלג'מייז", והוא מין של תאים (ט). קוצצים האילן בגודל מטר בזיטים הוא שקצצם לעצים (ס). ואמרו מסוים ממנה ובזה תהיה השבחת צמיחתו (ע), כמו הזומרה לגפניהם (עב). ואמר ר' יהודה שאסור לק挫ין אותה במקום הידוע (ענ).

[ד] כבר פירשנו [פלא פ"ג מג' מ"ג] שמדובר הוקצוץ וההפרחתה, מן דל (ס). ומה שאמור כאן המרל בזיטים הוא שקצצם לעצים (ס). ואמרו בית שמאו שמאו שמאו אמרין ינום, ובית חלל אומרים ישרש. ומזרים במלחיק עד שניים. אי זה הוא המרל, אחד או שניים. יהודה (ענ).

רברם אמרים מהתוך של אבל מהתוך של חברו אף המחליק ישרש. [ה] המבקע בזיט לא יחפה בעפר אבל מכשה הוא באבני או בקש. הקוצץ קורות שקמה לא יחפה בעפר אבל מכשה הוא באבני או בקש. אין קוצץ בתולת שקמה בשבעית מפני שהיא עבורה. ר' יהודה אומר בדרבה אסור אלא או מבניה עשרה טפחות או גומם מעם [פע] ח'אךן.

[פע] לציינו חמיגו (פ"ה ק"ה) כמו: קוקן חילן הו סניס עטיס וכו. ע"כ. וכמצ עלי סלק"ד (כמ"ג, קובע גמאל לט"ק): נeken סמכתה 'צומחים'. ע"כ. ועי' פلم סכלמן (ס"כ ק"ק מי) ותכן טול (ככלש יונן). [פע] ז"ו מעל.

[ד] כבר פירשנו [פלא פ"ג מג' מ"ג] שמדובר הוקצוץ וההפרחתה, מן דל (ס). ומה שאמור כאן המרל בזיטים הוא שקצצם לעצים (ס). ואמרו בית שמאו שמאו שמאו אמרין ינום, ובית חלל אומרים ישרש. ומזרים במלחיק עד שניים. אי זה הוא המרל, אחד או שניים. יהודה (ענ).

[ה] המבקע בזיט המחתק עצים הוקתמים לחתת מהם עצים, לא יכסם בעפר מפני שהוא כאלו עקר אילנות כדי להופכה לשדה לבן, וזה מעבודת הארץ (סט).

[ה] המבקע בזיט המחתק עצים הוקתמים לחתת מהם עצים, לא יכסם בעפר מפני שהוא כאלו עקר אילנות כדי להופכה לשדה לבן. ובתולת שכמה הוא צמיחתה

הערות וביאורים

השלוחן (ס"כ ק"ק מ) תירץ שהמקום רחב ואני מועל לאילנות, ועוד כתוב לדעת הר"ש אף אם מועל מותר ואף במתכוון להה, ע"ש. והאמונה יוסף תירץ דשאני הכא שקווץ אילן אחר ולא דמי ליזמור שהוא באותו האילן. ועי' להלן (מ"ט). ועי' מנתחת שלמה ואור לציון. (סח) ע"י לרבני בפיירשו (וילקון פ"ג מ"ט). (סט) וב"פ לרבני בחיבורו (פ"ה ס"ט) שהרי מתყנן את הארץ. והר"ש כתוב א"ג שהוא נואה כעדור כדי לזרען. (ט) וב"פ לרבני בפיירשו (דמל' פ"ה מ"ה). ועי' ציונים בהערה שם. (ענ) בד"ז: כדי שיתחזק כחו ויתן פריו בעתו לרוב. אבל מלשון הר"ב נראה שהוא לצורך קורתוקות, וכ"כ המאררי נ"ה ס"ע). וכן יש לפרש הגירסת שלפנינו. (ענ) ע"י לעיל (פ"ג מ"ט). ועי' שרית שבט הלוי (ח"ט ס"ט פ). (ענ) וו' שון לרבני בחיבורו (פ"ה א"ט): ואם צריך לעציה קווץ אותה מהailן כדי שיגדל הוא, או שכורת אילן אחד כדי שיגדל השני. וכותב ד"יל שוגם הר"ש והר"ב סבורים כרבינו שכונתו לעצים, אלא דמלול דעלמא פירושו דהוא כדי שיתעבה. והקשׁו הלחם שמים והחפאי"י (לענ' מ"ט) מה בכך שאינו מתכוון, מ"מ הא هو פסיק רשא. ועי' חז"א (ס"י ט"ג, ס"כ ק"ק י) דבשביעית כל שאיןו מתכוון לא חשיבא מלאכה אף בפסק רישא. אמן שיטתה תוס' (מי"ק ג"ט, כי"מ גמום סגדאין ט"ה ל"ט עקלו) אינה כן, ע"ש. ולדבריהם צ"ל דקירתה שאילנות דרבנן. והפתא

ישראל. והקשה השער המליך (א"ל סכיות פ"ג ס"ז) דרבינו בחיבורו (א"ל נלהס פ"ה ס"ג) פסק דמותר לומר לנכרי שירודו ככלאים בשדה שלו אף שהוא לצורך ישראל, ועי' דרכ אמונה (פ"ל ס"ט ס"ט ד"ז מ"קיקן). אמן בדעתה הסמ"ג (עסא קממה) נראה דלא פלגיין אלא אין לפרש תיבת מחזיקין, אבל לכורע מותר לומר בין קר ובין קר (על' למינא אס). ועי' תוס' (גיטין ס"ט ד"ז ה"ל מ"ט) בתחילת דבריהם, וד"ז. (סח) ויוד פירש הר"ב במדל לשון שלפה והסורה [כמוIDL מהכא'] הסר מכאן]. (סח) בד"ז: להיות עצים לאש. אבל הר"ב כתוב כדי שיגדל ויתעבה. והקשה התוו"ט דזימור וכוריתת האילן אסורה מדורייתא בין בכרם בין בשאר אילנות, כמש"כ לרבני בחיבורו (פ"ה ס"ט פ) [ועי' מש"כ לעיל פ"ב מ"ג], ומה לי שמזמר וכורת מקצת מהailן כדי שיגדל הוא, או שכורת אילן אחד כדי שיגדל השני. וכותב ד"יל שוגם הר"ש והר"ב סבורים כרבינו שכונתו לעצים, אלא דמלול דעלמא פירושו דהוא כדי שיתעבה. והקשׁו הלחם שמים והחפאי"י (לענ' מ"ט) מה בכך שאינו מתכוון, מ"מ הא هو פסיק רשא. ועי' חז"א (ס"י ט"ג, ס"כ ק"ק י) דבשביעית כל שאיןו מתכוון לא חשיבא מלאכה אף בפסק רישא. אמן שיטתה תוס' (מי"ק ג"ט, כי"מ גמום סגדאין ט"ה ל"ט עקלו) אינה כן, ע"ש.